

POLITIKAT MONETARE

Adrian Civici

UET

Politikat Monetare

- **Politika Monetare...si instrument i Politikës Ekonomike.....** ”eshte veprimi nepermjet te cilit....Autoritetet Monetarepergjithesisht... Bankat Qendrore....**ndikojne mbi oferten e parase** ne menyre qe te realizojne objektivin e tyre ;
- **Stabilitetin e cmimeve /**
- **kontrollin e inflacionit**
- *nxitjen e rritjes ekonomike;*
- *nxitjen e punesimit;*
- *permiresimin e bilancit te pagesave....*

*Politikat monetare dallohen nga politikat buxhetore – dhe te dyja bashke formojne ate qe quhet “**mix-policy**”*

Politikat Monetare

- **Objektivat e Politikës Monetare :**

- **Teoria ekonomike :** “**qellimi i bankave qendrore është maksimizimi i situatës ekonomike e financiare të bizneseve**” (Mishkin).

- ***Nga kjo pikepamje kemi 2 objektiva themelore të PM :***

- **1. Stabilizimi i cmimeve...**
- **2. Stabilizimi i aktivitetit ekonomik;**

***2 objektivat mund të shikohen edhe si një i vetëm :
aq të lidhur dhe të ndikueshem janë njëri me tjetrin.***

Politikat Monetare

- **Megjithate... nuk egziston nje lidhje afat-gjate ndermjet tyre,**
- *(kurba e Philips-it...ne afat-gjate nuk vertetohet lidhja direkte “inflacion-papunesi”)*
- **Objektivi afat-gjate i Bankes Qendrore mbetet STABILITETI I CMIMEVE.....**
- *nderkohe qe rritja ekonomike varet dhe nga faktore te tjere si produktiviteti, stoku i kapitaleve, struktura e ekonomise, kapitali njerezor, etj.*
- **Pikepyetja : a duhet qe bankat qendrore te kene si objektiv edhe “ruajtjen e perqindjes se kembimit te monedhave” ? Apo kjo duhet ti lihet krejtesisht tregut?**

Politikat Monetare

Pak histori :

- Ne shek XIX, objektivat e politikës monetare u bene objekt i dy shkollave te ndryshme
 - A. “**Currency school**” ..shkolle e mendimit ekonomik e formuar nga disa ekonomiste britanike te viteve 1810-1850 (*David Ricardo, Henry Thoenton, Roberts Torrens*).....dominoi ne shek.XIX)..trashegimtare e “*buillonism-it*”, qe e percaktonte pasurine ne raport me sasine e arit – merkantilizmi spanjoll
- “...inflacioni shkaktohet nga emetimi i tepert i monedhave nga bankat....monedhat e emetuara duhet te jene te barabarta me vleren e arit qe keto banka zoteronin...rregjimi i arit si etalon.....
(KONTROLI MONETAR)

Politikat Monetare

- ***B. “Banking school”...mbronte qendrimin se vlera e monedhave mund te rregullohej ne menyre natyrore nga deshirat e depozituesve ne banke..nese ata donin apo jo ti konvertenin ne ar monedhat e tyre....(LIRIA MONETARE)***
- ***.....sipas tyre “sasia e monedhave ne qarkullim duhet te varej para se gjithash nga nevojat e agjenteve ekonomike.....masa monetare duhet te adaptohet sipas nevojave te biznesit dhe ekonomise.....***

Politikat Monetare

- **Monetarizmi** ... term i shfaqur ne vitin 1960 per te karakterizuar nje shkolle ekonomike sipas se ciles “**nderhyrja e shtetit ne fushen monetare eshte e panevojshme...bile e demshme.....**
- Perfaqesuesi me i spikatur i saj Milton **Friedman...kerkoi te rikthente teorine sasiore te parase kunder paradigmes dominuese te kohes qe ishte keinsianizmi.**
- *Fridmani kerkoi **braktisjen e politikave monetare nderhyrese ne treg...sugjeronte caktimin e nje mase monetare fikse qe i korrespondonte nje rritjeje ekonomike mesatare (5%).....dhe lenien e madhesise se perqindjeve te interesit ne funksion te kerkeses dhe ofertes se tregut.....e cila kushtezohet nga ecuria e ekonomiserritem i ulet apo rritem i larte i saj....***

Politikat Monetare

■ Tipet e ndryshme te politikave Monetare :

A. Fiksimi i perqindjes se kembimit

- *PM mund te kete objektiv “**fiksimin e perqindjes se kembimit te monedhes kombetare me nje ose disa monedha te huaja**” ...Banka Qendrore fikson perqindjen e kembimit dhe cdo dite hedh/terheq nga tregu sasine e monedhave te teperta/mangut qe prishin perqindjen e kembimit te fiksuar si objektiv.....*
- **Bullgaria** – leva me euron
- **Maqedonia** – dinari me euron
- **Kina** – yen me disa monedha (euro, dollar, sterlina, yen japonez);
- **Rusia** – rubla me dolarin;
- **“Etaloni – ar”** ... **mbajtja e paritetit te monedhes ne ar nepermjet nje perqindje kembimi fikse.....**

....fiksuar ne 1946 ne Bretton Woods ...braktisur ne 1971 nga Presidenti Nikson...

Politikat Monetare

Rregjimi i kembimit fiks (currency board)ne kete rast relativisht ekstrem, banka qendrore e **bashkon/lidh teresisht vleren e emonedhes se saj me nje monedhe tjeter reference**, pergjithesisht dollarin amerikan. ...ose nje monedhe tjeter e konsideruar si stabel;

- Banka qendrore nuk disponon asnje mundesi qe te ndermare nje politike monetare ne funksion te nevojave te ekonomise se saj....
- Ky variant i fiksimit te perqindjes se kembimit **lejon qe te "importohet" kredibiliteti i monedhes se huaj tek monedha vendase**.....Zakonisht kjo mase merret ne kushtet e fenomenit te hiperinflacionit.....
- Aktualisht **Hong Kongu** (me dollarin qe prej 1983); **Estonia** (me marken gjermane dhe tani me euron); **Argjentina** (me dollarin, 1990-2001), etj.

Politikat Monetare

B. Percaktimi i nivelit te rritjes se agregateve monetare

- Mbas zhvillimit te teorise monetariste ne vitet 1970....shume vende **adoptuan nje politike monetariste te bazuar ne percaktimin e mases se rritjes se agregateve financiare**
- Ne nje optike monetariste...masa monetare duhet te rritet me te njejtin rritem te PBB.....**duke e kontrolluar/ percaktuar ne kete menyre masen monetare mund te mbahet nen kontroll INFLACIONI.....**
- Kjo lloj politike po perdoret gjithnje e me pak.....sepse ajo shkakton nje volatilitet te madh te perqindjeve te interesit.....

Politikat Monetare

c. **Kontrolli/objektivi i Inflacionit**

- ***Kontrolli i inflacionit eshte nje politike qe synon mbajtjen e inflacionit sipas nje objektivi te fiksuar..... Banka Qendrore mund te fiksoje :***
 - nje **objektiv fiks** te inflacionit, p.sh., 3%
 - nje **interval te pranueshem** te inflacionit, p.sh., 2-4%
 - nje **objektiv fiks, shoqeruar me nje zone te lejuar manovrimi**, p.sh., 3% +/- 1%.

Politikat Monetare

Mbrojtesit e strategjise se kontrollit/fiksimit te inflacionit evidentojne disa avantazhe :

a. orienton agjentet ekonomike ne raport me inflacionin –

b.kontribon ne stabilitetin e cmimeve ne periudha afatmesme dhe afatgjata dhe limiton variacionet e inflacionit;

c. rrit transparencen e bankave qendrore;

d. I jep me shume kohe e mundesi bankave qendrore qe te gjejne menytrat me te mira per te realizuar objektivin e tyre;

Politikat Monetare

■ Dispozitivi i politikave monetare ka 4 elemente

- *A. Objektivat finale;*
- *B. Objektivat e ndermjetme;*
- *C. Indikatoret;*
- *D. Instrumentet;*

Politikat Monetare

■ I. Objektivat Finale

- ..jane qellimet definitive te aplikimit te politikave monetare – p.sh., stabiliteti i cmimeve, stabiliteti i PBB nominal, niveli i punësimit, rritja ekonomike, etj.....
- Ne fund te viteve 1970-të, objektivi i stimulimit te rritjes ekonomike filloi te braktisej... dhe politikat monetare ne vendet e OCDE u perqendruan me shume në luften kundër inflacionit dhe ruajtjes se fuqisë blerëse të monedhave...
- **Kujdes!!!.....**
- Bankat Qendrore dhe politikat monetare nuk mund ti realizojne direkt keto objektiva sepse ato nuk kane kontroll direkt mbi to...por nen veprimin e politikave monetare ...rezultatet mund te shihen pas nje periudhe 12-18 muajsh.....

Politikat Monetare

■ **II. Objektivat e ndërmjetëm**

- Realizimi i objektivave finale kerkon fiksimin e disa objektivave të ndermjetme tek te cilart instrumentet monetare veprojne me direkt sic jane :
 1. **rritja e mases monetare,**
 2. **madhesia e perqindjes se kembimit,**
 3. **stabiliteti i perqindjes se kembimit, etj.,**

keto lloj objektivash nuk kane vlere ne vetvehte, por ato duhet **te realizohen ne funksion te objektivave finale**..... ato jane me te kontrollueshme dhe ecuria e tyre duket me shpejt..

Politikat Monetare

■ **INDIKATORET**

- **agregatet monetare, M1,M2,M3; M4;**
- **treguesit e kredise;**
- **perqindja e interesit;**
- **perqindja e kembimit;**
- **cmimi i aktiveve te bankave;**
- **Niveli inflacionit;**
- **Indeksi i ecurise cmimeve;**
- **Rezerva valutore;**

Politikat Monetare

■ INSTRUMENTET

- **Bankat Qendrore kane ne dispozicion 2 instrumente direkte per te realizuar politikat monetare :**
- **1. Veprimin mbi likuiditetet Bankare** – nepermjet se ciles Banka Qendrore vepron ndaj Bankave te nivelit te dyte duke i “*ushqyer*” ato me sasine e nevojshme te monedhave/likuiditetit.....duke modifikuar perqindjen e rezervave te detyrueshme....
- **2. Veprimi me tre llojet e perqindjeve baze qe ajo kontrollon :** kreditimin e bankave, lehtesimin e depozitave, operacionet ne treg;.....veprimi me keto instrumente orienton dhe sjelljen e bankave te nivelit te dyte.....

Politikat Monetare

- Kanalet e transmetimit te politikave monetare
- **1. Kanalet e perqindjes baze te interesit;**
- Nenkupton mekanizmin nepermjet te cilit, ndryshimi i normes baze te interesit percohet ne normat e interesit te kredive dhe depozitave....
-si dhe mekanizmi nepermjet te cilit normat e reja te interesit te tregut ndikojne vendimetper shpenzime apo investime te bizneseve dhe individeve...

Politikat Monetare

■ 2. Kanali i kreditit;

- ..konsiderohet si nje kanal perforcues qe amplifikon kanalin e normes baze te interesit;
- Kanali i kredise vepron nepermjet kanalit te huadhenies bankare dhe kanalit te bilancit;
- Politika monetare ekspansioniste rrit rezervat de depozitat bankare si dhe sasine dhe cilesine e kredive...ritja e kredive con ne rritjen e investimeve, punesimit dhe prodhimit....
- Gjithashtu...politika monetare ekspansioniste rrit kapitalin neto dhe flukset e kapitalit te huamarresve.....
- Ne cdo rast....nje kreditim i larte do te sillte investime me te medha dhe prodhim me te larte (Mishkin)

Politikat Monetare

- **3. Kanali i vleres/cmimit te aktiveve;**
- Tregon inpaktin e politikës monetare mbi cmimet e aktiveve të tilla si : aksione, obligacione, pasuri të patundshme, investime kapitale, etj.
- Vepron nepermjet ndryshimeve ne vleren e tregut te bizneseve dhe ne pasurine e individeve...ne vendimet e tyre per invstime apo konsum

Politikat Monetare

■ 4. Kanali i kursit te kembimit;

- Ndryshimet e normes baze te interesit ndikojne ne kursin e kembimit..i cili tregon vleren e monedhes vendase ne raport me valutat e huaja...
- ..ai mund te ndikohet si nga normat e huaja te interesit ashtu edhe nga ato vendase...
- (vleresimi/nenvleftesimi i monedhes vendase..ndikimi ne import/eksportet.... ne inflacionin e eksportuar/importuar.... ndikimi ne bilancet e bizneseve/konsumatoreve me borxhe apo depozita ne valute te huaj....

Politikat Monetare

- **5. Kanali i informacionit;**
- Botimi per publikun e gjere te deklarates se politikes monetare dhe vendimmarrjen e saj;
- Botimi i diskutimeve/procesverbali i mbledhjes se Keshillave Mbikqyrese te Bankave Qendrore;
- Deklarata publike e konferenca per shtyp te Guvernatoreve te BQ;
- Botime e studime te ndryshme mbi politikat monetare dhe efektet e tyre